

IZVJEŠTAJ

o sprovedenoj javnoj raspravi o Predlogu područja Natura 2000 za morski dio teritorije Crne Gore (dopuna)

Agencija za zaštitu životne sredine sprovela je javnu raspravu o Predlogu područja Natura 2000 za morski dio teritorije Crne Gore u periodu od 30. aprila do 20. maja 2026. godine, u trajanju od 20 dana od dana objavljivanja Javnog poziva. Javni poziv za učešće u javnoj raspravi bio je upućen zainteresovanoj javnosti, odnosno građanima, privrednim subjektima, naučnoj i stručnoj javnosti, državnim organima, organima državne uprave, nevladinim organizacijama i drugim zainteresovanim subjektima.

Sadržaj Programa javne rasprave obuhvatio je:

- postavljanje Predloga područja ekološke mreže Natura 2000 za morski dio teritorije Crne Gore, kao i pratećih dokumenata i podloga, dostupnih zainteresovanoj javnosti na internet stranici Agencije za zaštitu životne sredine;
- organizovanje javne tribine dana 13. maja 2026. godine u Petrovcu- Opština Budva, u zgradi Crvene Komune (bioskopska sala), sa početkom u 10.00 časova.

Na javnoj tribini prisutnima se uvodno obratila v.d. generalne direktorice Direktorata za zaštitu prirode u Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ilinka Alorić. Tokom javne tribine prezentaciju o procesu uspostavljanja ekološke mreže Natura 2000, predloženim područjima, ciljevima i značaju Natura 2000 mreže održala je predstavnica Agencije za zaštitu životne sredine Milena Bataković. Prikazan je i promotivno-edukativni video o ekološkoj mreži Natura 2000. Zatim je Dr Vesna Mačić iz Instituta za biologiju mora prezentovala predlog područja Nature 2000 za morski dio teritorije Crne Gore obrazlažući kriterijume za predložena područja.

Nakon prezentacija otvorena je diskusija tokom koje su prisutni pozvani da iznesu pitanja, komentare, primjedbe i sugestije u vezi sa predloženim područjima i granicama obuhvata. Javnoj tribini prisustvovali su: Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore (JPMD) i Uprava pomorske sigurnosti.

Spisak prisutnih učesnika na javnoj tribini, kao i sažeti prikaz najznačajnijih komentara i diskusije vođene tokom javne tribine sastavni su dio ovog Izvještaja i nalaze se u njegovom prilogu.

Tokom trajanja javne rasprave javnost je bila pozvana da dostavi primjedbe, predloge i sugestije u pisanom obliku putem pošte ili lično, kao i u elektronskom obliku tokom cjelokupnog trajanja.

Napomena: U nastavku Izvještaja dat je sumarni prikaz dostavljenih komentara i odgovora obrađivača.

Foto-dokumentacija sa održane javne tribine

Pregled dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija

Tokom dvadesetodnevne javne rasprave Agenciji za zaštitu životne sredine dostavljene su dvije primjedbe, predlog i sugestija u pisanoj i elektronskoj formi.

Primjedba: Uvrstiti u Natura 2000 morski dio zaštićenog područja spomenika prirode "Ratac sa Žukotrlicom" u Opštini Bar. Ovo morsko područje je prepoznato kao prioritarno za zaštitu nakon Katiča, Platamuna i ostrva Stari Ulcinj.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata

Nakon detaljnog sagledavanja baza podataka, utvrđeno je da je na području rasprostranjeno stanište morske trave međutim datim predlogom područja Nature 2000 već je obuhvaćen očekivani procenat livada morske trave i to na većim cjelovitim područjima gdje je perspektiva očuvanja povoljnog statusa očuvanja značajnija s obzirom da je područje Ratca površinski malo i izolovano. Istovremeno, želimo naglasiti da navedeno ni na koji način ne umanjuje značaj ovog lokaliteta sa aspekta nacionalne zaštite i da je morski dio područja „Ratac sa Žukotrlicom“ Studijom revizije predloženo za zaštitu Opštini Bar. Takođe ukazujemo da nacionalna zaštita predstavlja strožiji mehanizam u odnosu na Natura 2000, te da se nadamo da će Opština isto uskoro usvojiti.

NVO Centar za održivi razvoj i regenerativni turizam (CORRT)- Mr Milica Mitrović

Primjedba: Podnosilac primjedbi podržava uspostavljanje Natura 2000 mreže za morski dio Crne Gore, ali smatra da proces mora biti zasnovan na punoj transparentnosti, naučnoj utemeljenosti i jasnom sistemu budućeg upravljanja. U tom smislu traži se veća dostupnost stručnih podloga, uključujući SDF obrasce, metodologiju, izvore podataka i obrazloženja granica predloženih područja.

Posebna pažnja posvećena je proceduralnim aspektima procesa, uključujući potrebu pojašnjenja odnosa između već sprovedenih istraživanja i budućih aktivnosti mapiranja i monitoringa, kao i mogućeg uticaja novih podataka na buduće izmjene Natura 2000 mreže. Ukazuje se i na potrebu otklanjanja nedosljednosti u dokumentaciji u vezi sa brojem predloženih morskih područja.

Podnosilac naglašava da granice Natura 2000 područja treba da budu definisane isključivo na osnovu ekoloških kriterijuma i funkcionalnosti staništa i vrsta, bez uticaja administrativnih, urbanističkih ili investicionih interesa. Takođe smatra da postojeća degradacija pojedinih područja ne smije predstavljati osnov za smanjenje zaštite, već razlog za obnovu i unapređenje upravljanja.

Značajan dio komentara odnosi se na potrebu integralnog upravljanja pojedinim područjima, posebno Bokom Kotorskom, Velikom plažom, Adom Bojanom i područjem Katič–Buljarica. Istovremeno se ukazuje na potrebu definisanja konkretnih mjera upravljanja za područja izložena intenzivnim turističkim i drugim pritiscima, uključujući Trašte, Lušticu, Plavu špilju i Platamune.

Podnosilac smatra da lokalne zajednice, mali ribari, turistički radnici, vodiči, nevladine organizacije i stručna javnost treba da imaju aktivnu ulogu u budućem upravljanju Natura 2000 područjima. Takođe se naglašava potreba sprovođenja procjene prihvatljivosti za sve planove, programe i projekte koji mogu imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja područja, uključujući razmatranje kumulativnih uticaja i alternativnih rješenja.

Konačno, ističe se potreba da Natura 2000 bude stvarni instrument zaštite prirode i održivog razvoja, uključujući primjenu principa regenerativnog turizma, a ne samo formalna administrativna oznaka.

U vezi sa navedenim, podnosilac je zatražio odgovore na sljedeća pitanja 1. Da se ispravi kontradikcija u dokumentu u pogledu broja predloženih područja i da se jasno potvrdi konačan spisak svih sedam područja, sa kodovima, površinama, ciljnim staništima i ciljnim vrstama. 2. Da se javno objave puni SDF obrasci, GIS/CAD slojevi, metodologija, terenski datumi, sezonska pokrivenost, imena i uloge stručnih timova, izvori podataka i obrazloženje granica za svako područje. 3. Da se za svako područje objasni ne samo šta je uključeno, već i šta je izostavljeno i zašto. 4. Da se potvrdi da granice nisu određivane prema administrativnim, urbanističkim ili investitorskim interesima, već prema ekološkoj funkcionalnosti staništa i vrsta. 5. Da se postojeća degradacija ne tretira kao razlog za smanjenje zaštite, već kao osnov za mjere obnove i strožije upravljanje. 6. Da se iz dokumenta ukloni ili izmijeni formulacija kojom se kod Ostrva Sveti Nikola otvara mogućnost smanjenja područja na zapadnu stranu zbog postojećih pritisaka. 7. Da se za Boku Kotorsku predvidi poseban integrisani režim upravljanja koji povezuje Natura 2000, UNESCO, Emerald, lokalne zajednice, ribarstvo, pomorsku tradiciju i prirodno-kulturni pejzaž. 8. Da se Velika plaža i Ada Bojana tretiraju kao funkcionalna cjelina mora, plaže, dina, rijeke Bojane, zaleđa, Solane, migratornih koridora, lokalne ekonomije i održivog turizma. 9. Da se Katič upravlja u vezi sa Buljaricom, a ne kao izolovano morsko područje odvojeno od ključnog zaleđa. 10. Da se za Trašte, Lušticu i Plavu špilju propišu konkretne mjere kontrole sidrenja, plovidbe, posjeta pećinama, buke, svjetla, otpadnih voda i turističkog pritiska. 11. Da se za Platamune propišu mjere kontrole nezakonitog vađenja *Lithophaga lithophaga*, prekomjernog izlova, zaštite mrijestilišta i obnove ogoljelih infralitoralnih staništa. 12. Da se u buduće upravljanje obavezno uključe lokalne zajednice, mali ribari, lokalni turistički radnici, vodiči, ekološke organizacije i stručna javnost. 13. Da se zabrane i ograničenja zasnivaju na stvarnim izvorima štete, a ne da se teret zaštite prebacuje na male lokalne korisnike dok veliki zahvati ostaju zaštićeni kroz pojedinačne dozvole i izuzetke. 14. Da svaki budući plan, program ili projekat u predloženim područjima ili njihovim

uticajnim zonama bude predmet posebne procjene prihvatljivosti za ciljeve Natura 2000, uključujući kumulativne uticaje, alternative i dugoročne posljedice. 15. Da se u svim budućim planovima upravljanja uvede princip regenerativnog turizma i obnove prirodno- kulturnog pejzaža obale. 16. Da se javnosti garantuje da Natura 2000 neće biti formalna karta bez stvarnog pravnog i upravljačkog efekta, već obavezujući okvir za buduće odluke u prostoru, moru, obali i lokalnim zajednicama.

Odgovor: Agencija za zaštitu životne sredine analizirala je sugestije i u odnosu na postavljena pitanja dajemo sljedeće odgovore:

- Vezano za pitanje broja područja potvrđujemo da ih je 7 kako je navedeno u dokumentu u dijelu navođenja područja, i prikazu na mapi na dostupnom linku. Stoga kodovi, površine kao i ciljne vrste i staništa ostaju isti. Kontradikcija da li 6 ili 7 morskih područja je nastala iz razloga što je prvo smatrano da će Velika plaža sa adom Bojanom biti uključena u kopneno područje solane i Šaskog jezera ali je za potrebe javne rasprave ipak predloženo samo kao područje Velike plaže u smisluorskog područja iako će međutim područja koja su i kopnena i morska u daljim fazama vjerovatno biti jedno područje radi efikasnijeg upravljanja.
- Predložena mreža tih područja za more je rezultat svih dosadašnjih informacija koje je Institut za biologiju mora sakupio tokom dugog niza godina rada na mapiranju morskih staništa i vrsta. Dakle, predlog je formulisao stručni tim Instituta za biologiju mora koji je trenutno za te potrebe angažovan od strane IPA projekta “Podrška uspostavljanju Nature 2000 u Crnoj Gori” koji realizuje EPTISA. U poslednjih nekoliko godina država je sprovodila razne projekte koji su bili namjenski osmišljeni za potrebu stvaranja mreže Natura 2000 pa su se radila istraživanja i mapiranja staništa i vrsta prema standardnim metodologijama koju traži EU (kartiranjeorskog dna side scan i multi bim sonarima, rov-om i ronjenjem u slučaju morskih kornjača i delfina - vizuelna osmatranja sa broda) uz prikupljanje podataka shodno SDF (Standard Data Form) formularima i obradom u GIS-u. Ovakav tip detaljnih podataka postojao je za tri već zaštićena morska područja ZPM Patamuni, Katič i Stari Ulcinj, dok je za područja Bokokotorskog zaliva i područje od ulaza u zaliv do rta Platomuni i do oko 100 m dubine urađeno detaljno kartiranje u periodu 2023-2025. godine. Za ostali dio područja, podaci su postojali iz mnogobrojnih projekata Instituta za biologiju mora. Svakako, detaljnije mapiranje za preostali dio obale (u odnosu na nabrojani) je u toku, odnosno nastavlja se, a predložena područja su data na osnovu svih dostupnih informacija do sada. Napominjemo, da je isto bila praksa i Republike Hrvatske prije i nakon pristupanja Evropskoj Uniji. Kad je u pitanju poziv za obuku eksperta isti je realizovan od strane pomenutog IPA projekta i rađen je kako bi se u narednom periodu ojačao kapacitet države da sprovodi mapiranje i monitoring. Što se tiče mogućnosti dostavljanja i objavljivanja SDF formulara nemamo ništa protiv da se isti dostave iako ih smatramo usko stručnom dokumentacijom.
- Područja su definisana na osnovu ekoloških kriterijuma odnosno rasprostranjenja najreprezentativnijih staništa i vrsta odnosno kriterijuma datih shodno Zakonu o zaštiti prirode i Pravilnikom o bližim kriterijumima za određivanje područja ekološke mreže („Službeni list Crne Gore“, br. 45/17). Ovim pravilnikom propisani su specifični kriterijumi za izbor područja za očuvanje ptica, uključujući prisustvo vrsta od značaja, veličinu i koncentraciju populacija, kao i značaj područja za migratorne vrste, dok su za staništa i druge vrste definisani kriterijumi koji obuhvataju zastupljenost i reprezentativnost staništa, veličinu i stanje populacija, stepen izolovanosti, kao i ukupnu vrijednost područja za očuvanje biodiverziteta. Tako da se pri definisanju predloga područja vodilo računa da predložena mreža obuhvata minimum 20-60 %

rasprostranjenja najreprezentativnijih staništa i vrsta. Stoga nije jasan zahtjev da se opiše šta je izostavljeno i zašto s obzirom da smatramo da je uključeno sve što je neophodno shodno navedenim kriterijumima i isto je dato u pratećoj dokumentaciji.

- Kako smo naveli granice su isključivo date shodno gore navedenim ekološkim kriterijumima.
- Lokacija Sv. Nikola se predlaže bez bilo kakvih izmjena, tj. uključujući i degradirana naselja posidonije.
- Kad je u pitanju Bokokotorski zaliv isti je upravo iz razloga koje ste naveli predložen u potpunosti, a dalji koncept upravljanja će se formulirati u narednim koracima uspostavljanja ekološke mreže Nature 2000 pri čemu će se u tom kontekstu isto uspostaviti shodno pravilima Direktive o staništima i Direktive o pticama uzimajući u obzir i ostale nivoe zaštite.
- Područje Velike plaže kao i Katiča će u narednim koracima biti tretirano kao cjelovito i integralno područje kopna i mora.
- Definisanje mjera upravljanja je naredni korak uspostavljanja mreže Nature 2000. Naime predlog koji je bio na Javnoj raspravi će se nakon odobrenja Vlade Crne Gore dostaviti Evropskoj Komisiji na razmatranje i organizaciju biogeografskih seminara. Tek nakon usaglašavanja mreže sa Evropskom komisijom ista će biti formalno proglašena i nakon toga pristupiće se narednim koracima poput definisanja i uspostavljanja detaljnih mjera upravljanja kako je u skladu sa Direktivom o staništima. Svakako, tokom tog procesa pristupiće se i izradi planova upravljanja i to će biti participativni procesi koji će uključiti sve zainteresovane strane. Sam koncept upravljanja će se morati oslanjati na saradnju sa zainteresovanim stranama i lokalnim stanovništvom.
- Shodno Zakonu o zaštiti prirode sa članovima 46–51 već je propisana obaveza sprovođenja ocjene prihvatljivosti za područja ekološke mreže kada se ista uspostavi, kako ste i naveli.
- Natura 2000 mora biti obavezujuća kako zbog strogih pravila i prakse Evropske Unije tako i Zakona o zaštiti prirode kroz koji su transponovane Direktiva o staništima i Direktiva o pticama.

Prilog 1

Spisak prisutnih učesnika, Petrovac

No.	Name	Institution	Phone	E-mail
1	Sanja Šćepanović	MERS	069 436 036	sanja.scepovic@mers.gov.me
2	Barinka Jokimović	UPRAVA POMORS RIGAR	069 812 550	MIRA.JOKIMOVIC@POMORSTVO.ME
3	Barinka Alerić	MERS	067 05 750	barinka.aleric@mers.gov.me
4	Aleksandra Ivanović	JPMDCG	033 452 709	aleksandra.ivanovic@maritima.com
5				
6				
7				
8				
9				

eptisa

1

Prilog 2

Sažeti prikaz diskusije sa javne tribine održane u Petrovcu

U okviru javne rasprave o Predlogu područja Natura 2000 za morski dio teritorije Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine organizovala je javnu tribinu 13. maja 2026. godine u Petrovcu, Opština Budva, u zgradi Crvene Komune, sa početkom u 10:00 časova.

Na javnoj tribini predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine prezentovali su proces uspostavljanja ekološke mreže Natura 2000, predložena područja, ciljeve zaštite, kao i značaj Natura 2000 mreže za očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje prirodnim resursima.

Aleksandra Ivanović, zaposlena u Javnom preduzeću za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, postavila je pitanje da li su Predlogom područja ekološke mreže Natura 2000 za morski dio teritorije Crne Gore obuhvaćeni ušće Bojane i Ada Bojana. Takođe je navela da kod područja koja se preklapaju sa zaštićenim područjima može doći do problema prilikom definisanja upravljača. Pohvalila je uključivanje

uvale Valdanos. Zatražila je pojašnjenje da li granica obuhvata i kopneni dio, posebno na područjima koja nijesu zaštićena, kao i da li pećine predstavljaju morski ili kopneni dio područja, odnosno šta je obuhvaćeno Predlogom, radi jasnijeg definisanja upravljanja.

Predstavnica Agencije za zaštitu životne sredine potvrdila je da su navedena područja obuhvaćena Predlogom, integralno, osim ostrva Sveti Nikola, koje nije predloženo za kopneni dio teritorije Crne Gore. Istaknuto je da će se primjenjivati integralni pristup upravljanju.

Javna tribina završena je u 11:00 časova.